

ML
June 26
I-18042/a

HUNGARY

PERSONALITIES (2101)

CORRUPTION (4300)

COMMUNIST PARTY (0608)

JOZSEF KEREK — PORTRAIT OF THE BAJA PARTY SECRETARY

SOURCE MUNICH: Confidential source.

DATE OF OBSERVATION: Until the end of 1956.

ENGLISH SUMMARY: Jozsef KEREK, the Party secretary of the BAJA area is well known as a dishonest, uneducated and immoral person. One of his main tasks is the "providing of housing space and furniture". This he does by simply expelling other citizens from their houses and confiscating their belongings under various pretexts. By these means he provided himself with a six-room flat and "organized" the best available furniture for the local Party headquarters. A great part of his authority is due to the fact that his son and daughter-in-law are both functionaries of the AVH (Secret Police).

At the beginning of the revolution, KEREK and his family were arrested and kept in prison. KEREK expressed deep regret over all his past "errors"; pretended to be against the regime, willing to fight the Soviets and betrayed all his former Communist colleagues to the freedom fighters.

However, as soon as the Soviets quashed the revolution, he again changed sides and distinguished himself through particular cruelty against the "counter-revolutionaries". Again in the good graces of the regime, KEREK soon turned to his main occupation -- corruption, drinking orgies and hunting parties for his Communist friends.

EVALUATION COMMENT: This is the portrait of a corrupt Party secretary. Although his name and position are UNCONFIRMED, the reported details sound convincing, the local Party secretaries -- particularly in the pre-revolutionary period -- being the real masters of their area.

The GEMENCE hunting area is known to be one of the best in the county, reserved for distinguished guests or for special occasions.

ÉLETTÖRTÉNET ÉS SZEMÉLYI ADATOK
Life Story and Other Biographical Details

KERÉK József a BAJAI járási pártbizottság titkára 42-45 év közötti, 163 centiméter magas, 59-60 kilós, vékony soványtermetű, sötétbarna haja, félrefésült frizurával és egész kicsi stuccolt bajusszal rendelkező férfi. Jobb keze gyermekparelysisből kifolyólag béna.

Valamikor mezőgazdasági cseléd volt, majd a BAJAI Micsurin Termelésnövekedésben dolgozott. Először itt lett párttitkár, majd később, 1951-1953-ig, elnöke lett a szövetkezetnek. Innét választották meg 1953 márciusában a BAJAI járási pártbizottság titkárává, ahol már előzőleg is pártbizottsági tag volt. Iskolai képzettsége négy elemi. Írása ötromba, beszéde primitív, szűkszavú, politikailag azonban eléggé képzet. Ha valami Unnepély volt, többnyire ő volt a szónok, beszédjét azonban úgy szokta felolvasni. Beszései többnyire üres, értelmetlen szónokiatok voltak, amelyek gyakran tartalmastak drasztikus szavakkal fűszerezett kihírási rohanásokat egyes személyek ellen. Az 1956-os árvíz idején a városi tanácsosai és pártbizottsággal karöltve a károsultak segítségét szolgáló pénzek terhére, valamint a középítkezések terén nagy panaszokat hajtott végre.

Hasonló nevet viselő fia ÁVH főhadnagy és a Belügyminisztériumban teljesít szolgálatot. Fia felesége ÁVH őrmesterként az Andrássy úton dolgozik a Külföldiek Ellenőrző Osztályon.

KERÉK jelenlegi Graug Armin utca 2. szám alatti lakását 1954-ben vette el az akkori tulajdonosától, akit mint osztályidegent a lakásából kidobattak és leinternáltattak. A hatszobás lakás egyik részét a fia számára rendezte be, másik részét pedig maga lakja.

A jelenlegi pártbizottsági épület, amely aselőtt bérház volt, BAJA város egyik legszebb, legmodernebb épülete a Dózsa György és Tóth Kálmán tér sarkán, szemben a Víznyelvi Igazgatósággal. Ezt az épületet is ő szerezte meg a pártnak oly módon, hogy a lakókat rendőri segítséggel kidobatta és a város parterriáján biztosított érzékeltre szerény, egy szobás házlakot. Az osztályidegen emberekől az ÁVH segítségével (SEELES János ÁVH őrnagy) a város legrosszabb házaiból, rádióit és szőnyegeit szedte össze és ezekkel rendezte be a pártbizottsági épületet, ahol az első emeleten a város, a második emeleten pedig a járási pártbizottság nyert elhelyezést.

(over)

KERÉK József, ha fia BUDAPESTRŐL megérkezik a kőszéjszakai órákba nyuló áridókat rendez a lakásán. Zenélésük, kurjongatásuk lehallatszik az utcára. Ő is fia is, egy-egy Pobjedja gépkocsival rendelkeznek, amit a párttól kaptak. A város vállalati vezetői mind per Du-ba vannak vele és gondoskodnak minden szükséglegéről: ellátják ruhával, élelemmel és tüzelővel. A hét minden napján más-más öltönybe jelenik meg és a felesége is költségesen öltözködik.

Hírheft személyiség a városban, mert igen sok munkást, parasztot, értelmiségit lecsukattott, vagy a városból eltávolított. Elvárta, hogy a városba mindenki megsüvegelje.

KERÉK ÉS FIA A FORRADALOM ALATT KERÉK and His Son During the Revolution

Hogy a nép KERÉK Józsefet mennyireutálja az a forradalom idején nyilvánult meg legjobban, amikor feleségével együtt a pártbizottság egyik szobájában bujt meg. Innét a nép 1956 október 25-én délután lecipelte az utcára és a felkoncolástól csak Nagy Imre kormányrendelete mentette meg. Feleségével együtt a BAJA-i műszaki laktanya fogdája csukták be és mikor két nap múlva fia is megérkezett feleségével őket is elfogták és ugyanoda zárták be.

Lakásának átkutatása során a kényesőben 50.000,- forintot és egy kis szovjet mintájú pisztolyt, amelyet az ÁVH-sok viselnek, találtak. Volt a rejtékhelyén még 14 darab különféle névreszló igazolvány, amelyekben a nevek eltérőek volt, de a fényképek őt, fiát, illetve menyét ábrázolták és hol pedagógusnak, hol sportoktatónak, gépkocsivezetőnek, asztalossegédnek, rendőrségi nyomozónak, államvédelmi főhadnagynak, őrnagynak, illetve őrmesternek voltak feltüntetve. Találtak a lakásukon egy darab vadonatúj szovjet adó-vevő rádiókészüléket is.

Fia 1956 október 27-én kora délelőtt érkezett meg. Az éjszakát ÉRSEKCSANÁDON töltötte, megszervezte az ottani ÁVH rádióadót és ezen keresztül a GEMENCI-erdőbe gyülekező ÁVH-sokat utasítással ellátta. (A GEMENCI-erdő BAJA mellett terül el.) Adásait a BAJA-i katonai tanács lehallgatta és így vált lehetővé ifjabb KERÉK lefogása.

Az ÉRSEKCSANÁD-i rádió működését egyébként ottani becsületes magyarok már jelentették a BAJA-i forradalmi tanácsnak. A GEMENCI-erdőbe gyülekező ÁVH-sok elfogása céljából másnap mintegy 1000-1500 fő katonaság ment ki a GEMENCI-erdő bekerítésének keresztülvitele végett. Az ÁVH-sok azonban ezt megnehezelve már időben elillantak és fegyveresen autókön dél felé Jugoszláviába menekültek, ahol TITÓ őket befogadta és a többi menekülttől lekülönítve előnyösebb ellátásba részesítette. Az orosz csapatok támadásának megindulásáva pedig fegyveresen visszaengedte

őket Magyarországra. Csak négy ÁVH-ot, akik BAJA-ink révén nem akartak Jugoszláviába átszökni, sikerült a kivonult katonáknak elfogniok és fölük tudták meg, hogy még BUDAPESTEN kapták az utasítást a GEMENC-erdőben való gyülekezésre és arra, hogy rádió keresztül fegyék fel a kapcsolatot a szovjet csapatokkal. Az ÁVH-ok e parancs értelmében teljes fegyverzetben gépkocsikon, amelyeken az ÁVH rendszert kiemelték, honvédruhában gyülekeztek a megjelölt helyen, azaz a céllal, hogy majd az orosz csapatokhoz csatlakozzanak.

Ifjú KERÉK József és felesége, akiket BAJARA való megérkezésük után nyomban letartóztatnak egymástól különböző módon tiltakoztak a letartóztatás ellen.

Az anyany anyya néhányal szidta a tisztakat, hogy a családjával tartanak, a férj pedig könyörgött, hogy ne tartóztatassák le és ne adják át a népek. Hivatkozott arra, hogy valamikor ő is honvédtiszt volt és onnantól egy család az ÁVH-hoz, anélkül, hogy tudta volna miről van szó. Különböző nyilatkozatokat írtak vele alá és mire rájött, hogy mire kötelezte magát, már nem tudott szabadulni. Felesége mentése érdekében hivatkozott arra, hogy őt BUDAPESTEN még akkor ismerte meg, amikor a RÁKOSI titkárságán dolgozott és ő mint ÁVH tiszt vitte át onnantól a T. irodához az Andrássy utra a Belügyminisztérium Külföldiek Ellenőrző Osztályára. Könyörgésük nem használt, lefogták és őket is a BAJA-i volt utaszlaktanya fogdájába zárták, ahol idősebb KERÉK és felesége is ültek.

Egy ízben midőn a forradalmi tanács egy tisztje a fogházban ellenőrzésen volt, idősebb KERÉK az ajtón dörömbölve meghallgatást kért. Miután erre megkepta a lehetőséget a következőket mondotta: "Polgártársak! Adjanak kesembe fegyvert! Én leszek az első, aki az oroszokra fogok löni és bebizonyítom azt, hogy magyar ember vagyok. Most látom csak, hogy mennyire csalódtam a kommunista rendszerben és a kommunista vezetőkben. Ha valami bünt követtem volna el, emberéges ítéletet kérek. Adják meg a lehetőséget, hogy szabadon dolgozhassak és rendszer polgára legyek Magyarországnak!" Könyörgésére a jelenlévő egyik szabad-ságharcos azt válaszolta, hogy "Immorjűk már az ilyen nagyhangu bünbánókat, kutyából nem lesz szalonna." KERÉK felesége is csatlakozott férje könyörgéséhez és hivatkozott arra, hogy ő a férje mellett élve, tudja, hogy mit segített BAJA városnak és az ottani lakosoknak.

A letartóztatott személyek ügyeinek kivizsgálásánál és felelősségrevonásuk keresetülvitelére alakult bizottság a későbbiek során feltette KERÉKnek a kérdést, hogy honnét van a lakásán talált 50.000.- forint és miért nem adta azt le a városi tanácsnak. KERÉK erre azt válaszolta, hogy ez a város és a járás által befizetett párttagsági díjak összeg. Az eredetileg 150.000.- forintot kitevő összeget a forradalom első napjaiban osztották szét megérkezés végéig SZÉLES János ÁVH-erősnél NAGY József városi pártbizottsági titkár és ő. A célja ezzel

a pénzzel az volt, hogy azt a forradalom után a város szegényeinek megsegítésére fordítja. Eddig azért nem tett jelentést erről az összegről, mert lakásáról való elhurcolás következtében teljesen megfélemezett róla. A későbbiek során kiderült, hogy ez a pénz az 1956-os tavaszi árvis károsultjainak megsegítésére kiutalt segényből ellopott összeg volt.

A rádióra vonatkozóan azt adta elő, hogy az a városi pártbizottság tulajdonát képezte és 1954 októberében kapták a KECSKEMÉTI ÁVH központból, hogy a járás területére kiosztott rádiókkal állandó összeköttetésbe lehessenek, olyan hírek közlése céljából, amelyeket telefonra nem bízhattak. Elmondotta, hogy kik azok a személyek rajtakívül, akiknek szintén van ilyen adó-vevő készülékük. Ezek közül azoktól, akik még el nem menekültek, össze is szedték ezeket a készülékeket.

KERÉKET felügyelet mellett egy napra szabadon engedték, hogy a pártbizottság pincéjében eldugott okmányok és bizalmas iratok felkeresésében legyen segítségére. Ez iratokat el is hozta és ezek között átadta a besugók névsorát, ugyeintén azoknak a személyeknek a névsorát, akiknek akitelepítését a pártbizottság elhatározta. A pártbizottság a város lakóit politikai szempontból három kategóriába sorozta és ennek megfelelően karthozta. Az elvhi kommunistáknak rózsaszínű, az osztályidege- neknek világos sárga, a semlegeseknek pedig világos zöld kártyákjuk volt.

NAGY Béla a forradalmi katonai tanács vezetőjének intézkedésére 1956 november 3-án az összes letartóztatottakat kivitték a BAJA-i Dunaparttra abból az állítólagos célból, hogy ott kivégezzék őket. Az egész önkényes akció azonban a megsebadításukat szolgálta.

NAGY Béla VASKUT-i tanító és párttitkár, aki a GYŐR-i ellenkormány megbízottjának adta ki magát, valóságban kommunista elvtársaait akarta ezzel az akcióval kiszabadítani. Ő maga vitte ki őket három leponyvázott gépkocsin a Dunaparttra a GEMENCE-i erdőhöz és ottan, miután géppisztolyából néhány sorozatot a levegőbe engedett, a foglyokat szabadon engedte. A géppisztoly sorozatok a városban tényleg azt a hitet keltették, hogy kivégzéses meg-történt. Alig jelentek azonban meg az oroszok, a kivégzettek is bevonultak a városba és ők voltak azok, akik az oroszokat tanáccsal ellátták abban a tekintetben, hogy kiket torolják meg a forradalmat. KERÉK nemcsak élén járt azoknak, akik a forradalmi vezetőket összefogták, hanem saját mártírságának nagyobbítása érdekében még hamis vádakkal is súlyosította hely-zetüket.

Míg a forradalmárok foglya volt, ő adta a tanácsot, és az utmutatást, hogy a kommunisták közül kiket és mi módon fogjanak le. Így például az ő utmutatása alapján fogták el a forradalmárok SZELES ÁVH százados feleségét a BAJA-i városi tanács személyzeti osztályvezetőjét, CSONTOS Sándor ÁVH főhad-

nagyot VASKUTON, aki éppen menekülőben volt és egy helyi sport-
oktató igazolvánnyal igyekezett igazoltatóit félrevezetni.
Ugyancsak az ő útmutatása alapján fogták el a 25-ik lövészetred
elhárító tisztjét OSUDAI István ÁVH-százados, aki a lakásának
a padlásán volt elbújva a feleségével együtt, továbbá a BAJA-i
Sütőipari Nemzeti Vállalat igazgatóját, HAJAS József volt ÁVH-
hadnagyot a BAJA-i városi pártbizottság tagját.

A FORRADALOM UTÁN Activities After the October 1956

Ugyanez a KERÉK az oroszok hatalom átvétele után
vél hajszába kezdett a forradalmárok ellen és éjjel-nappal
parancsnokot oly annyira, hogy a nevesett egy alkalommal meg-
szokálván okvetetlenkedését, kiszavarta és leváltatta pártbizott-
sági tisztségéből, ezzel a megjegyzéssel, hogy a szovjet hadsereg
nem próbálja a BAJA-i pártbizottságnak. Utója a pártbizottsági
titkári tisztségében TURI József lett, aki addig a járási párt-
bizottságon volt propaganda osztályvezető és egyben ÁVH-százados.

KERÉK most említett levéltására közvetlen okot az
szolgáltató, hogy az orosz parancsnokot az ő ügytelensége miatt
súlyos megaláztatás érte. 1956 november 10-e körül, mikor a BAJA-i
Posztógyár és a többi BAJA-i üzemek az egyik szabadságharcos ki-
szabadítása érdekében általános sztrájkot tartottak, KERÉK kérte
az oroszokat, hogy szállják meg a gyárakat, a dolgozókat ne enged-
jék ki onnét, a légitókat pedig tartóztassák le. VOJCOV e kérés-
nek oly formában tett eleget, hogy KERÉK párttitkár és még néhány
pártbizottsági tag kíséretében kiment a posztógyárba és ott a
munkásokat, oroszul szólva beszélt, rá akarta bírni, hogy adják
fel a sztrájkot és megfenyegette őket, hogy a sztrájkolókat le-
tartóztatja. E-re az egyik oroszul tudó munkás elébe állva azt
mondotta VOJCOV-nak, hogy "Miénk a gyár, Te pedig menj haza
Oroszországba és ott parancsolj a katonáidnak." Így szólva az
orosz tisztet szemközt köpte, aki erre szónékiul megfordult és
elhagyta a gyárat. Az utjába álló munkások azonban szintén köp-
köttek rá és "Ruski dava! Russland" kiáltással kísérték útját.
KERÉK kezét az arca elé tartva menekül a helyszínéről. VOJCOV
szó nélkül követte, sőtjába ült és szó nélkül ott hagyta a
gyárat. Ez az eset váltotta ki benne azt az elhatározást, hogy
KERÉK-et leváltatja párttitkári tisztségéből. Míg VOJCOV repu-
tációja az eset folyamánként megerősült a lakosság előtt, látsz-
lóságot KALOCSÁRA, a KALOCSA-i szakszervelet pedig BAJARA helyezett
át.

VOJCOV elkerülése után KERÉK ismét visszatornáta
magát a járási párttitkári tisztségbe és azóta is ebben a beosztás-
tában működik.

KERÉK BAJÁN a forradalom után mintegy 38-42 embert tartóztatott le. Így például ő fogatta el Dr. BAKONYI (fnu) ügyvédet, aki a későbbiek során öt évi börtönbüntetést kapott. Dr. HOLLÓS Sándor ügyvédet, akit három évi börtönre ítéltek, JERKOVICS (fnu) páncélos-századost, akit az oroszok elcipeltek és azóta sem tudni, mi történt vele, TÓTH Béla dolgozót (három év), NAGY dolgozót (öt év), és mindazokat a többnyire munkás-embereket, akik a forradalomban fegyveresen vettek részt. A BAJA-i műszaki zászlóaljtól 42-45 honvéd személyt fogatott el és ezek valamennyien sendülés címén három-három évi börtönbüntetést kaptak.

KERÉK fia és menyé kiszabadulásuk után szintén elfoglalták korábbi beosztásukat az ÁVH-nál.

ERDŐKITERMELÉSI PANAMA, ORGIÁK Drinking Parties

KERÉK számlájára irandó a BAJA melletti Kékhegyi erőd 1956 tavaszán történt időelőtti kitermelése. A kitermelt fát, aminek beszállításához a Tefutól és a 25-ik lövészezredtől igényelt pártmunka címén teherautót, részben saját maga eltűzelte, részben pedig parasztoknak eladatta és a befolyt pénzből a BAJA-i Béke szálló termeiben befüggönyözött ablakok és zárt ajtók mögött a pártbizottságok tagjaival orgiákat rendezett. A szigorúan csak írásbeli meghívóval rendelkező párttagok részére rendezett mulatságokon, amelyeken a helyi nemzeti vállalatok által szállított ételekből és tailokból mindenki ingyen fogyaszthatott, körülbelül 300 ember szokott részt venni.

Hogy avatatlanok ne juthassanak a mulatozók közé, arra a rendőrség piros karszalaggal ellátott két tagja ügyelt a szálloda előtt. Ezek az orgiákon, amelyek 1956 tavasza óta minden hónapban legalább egyszer megrendezést nyertek, a legfinomabb borok, (badacsonyi, tokai) amilyent az üzletbe nem is látni, pezsgő, snapszok, a legfinomabb ételek, torták álltak a vendégek rendelkezésére, két cigány és egy jazz-szenekar gondoskodott, a zenéről és a jelenlévő párttagok kurjongattak, énekelgettek, a nőket székbe ültették és egymást sűrűn éltetik.

Az előbb említett fa-panama másik főbűnöse MÁRTON András a BAJA-i városi tanács gazdasági osztályának vezetője, három elemi végzettséggel rendelkező, primitív, isszákos ember, aki már két esetben volt elvonókurán. Noha a Szovjetunióba végzett kétéves pártfőiskolát, alkoholizmusa miatt a pártbizottságból már kétszer kizárták. Mint a városi tanács gazdasági osztályának vezetője a fát ő osztotta szét, illetve számolt el az erdőigazgatósággal 1956 június vagy július havában. Ekcor eljárás is indult ellene, de mivel a panamában a tanácselnök

KECSKÉS Sándor és a városi párttitkár NAGY Ferenc, valamint a járási párttitkár KERER és helyettese TURI is benne voltak, a minisztérium ez ügyet elutasolta.

MÁRTON András apósának GARA községben (BAJABÓI nyolc kilométerre) lévő lakásán a pártvezetők szintén gyakran rendeztek mulatozásokat és itt szokták elrejtteni összeharagosított dolgaikat is. A házat az após egyébként egy kiuntott kuláktól vette el és azóta ő gazdálkodik ott és élvezi a jólétet.

VADÁSZAT A VADREZERVÁTUMBAN
Hunting Parties at Game Reservations

A vadállomány kárára BAJA-i párttagok vadászszervezetüknek is hódoltak. A GEMENCI-erdő KISKÉSZÉZET-i részén minden évben megrendezték az őszi vadászatukat. Ez az erdő tulajdonképpen tilos terület, rezervátum, ahová csak külföldi vendégek mehetnének minisztériumi kísérettel vadászni. KERER és társai azonban az erdőigazgatóságnál kijárták, hogy minden őszi november 7-én tiszteletére megrendezhessék a vadászatukat, illetve az ezt követő vadászvacserát, amivel a szovjet hagyományoknak megfelelően a november 7-ét kívánták megünnepegni. E vadászatokra honvédségtől kapott géppisztolyokkal és katonapuskákkal vonultak ki. 1955 őszén 35 fiatal őzet, körülbelül 9-11 vaddisznót, egy nagy kant, vagy nyolc-kilenc rókat és egy kocsirakomány nyulat lőttek. A vadászatokon az orosz katonai tanácsadó is részt szokott venni, aki oly szendélyes vadász volt, hogy mindig fegyvert vitt magával és ha bárhol is valami puskacsőve elérte, legyen az csak egy galamb is, lőtt rája. A vadásztársaság a GEMENCE-i erdőhöz kompon, vagy honvédségi rohamcsónakon szokott az ÉRSEKCSANÁD-i hajóállománynál átkelni.